

FOLKETINGET

Åben høring om samtykkeloven

Retsudvalget

Onsdag den 15. maj 2024 kl. 13:00-15:30 i 1-133 på Christiansborg

FOLKETINGET

Velkomst

Steffen Larsen (LA), formand for Retsudvalget

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

FOLKETINGET

Lasse Lund Madsen

Professor ved Juridisk Institut, Aarhus Universitet

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

INDHOLD OG RAMMER FOR GÆLDENDE SAMTYKKEBESTEMMELSE

Oplæg

Folketingets Retsudvalg

15. maj 2024

SCHOOL OF BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITY

LASSE LUND MADSEN
PROFESSOR, PHD

15.05.2024

Straffelovens § 216, stk. 1

”For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri.

Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.”

Der skal foreligge samtykke til sex *og* samtykket skal knytte sig til en bestemt person

- › Samtykkets form
- › Afklaringspligt
- › Forsætsvurdering
- › Bevisbyrde

LBKG 2024-04-25 nr 434

Lovbekendtgørelse 2024-04-25 nr. 434 Straffeloven

SÆRLIG DEL

24. kap. Seksualforbrydelser

§ 216

For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Stk. 2. For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.

Stk. 3. Straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

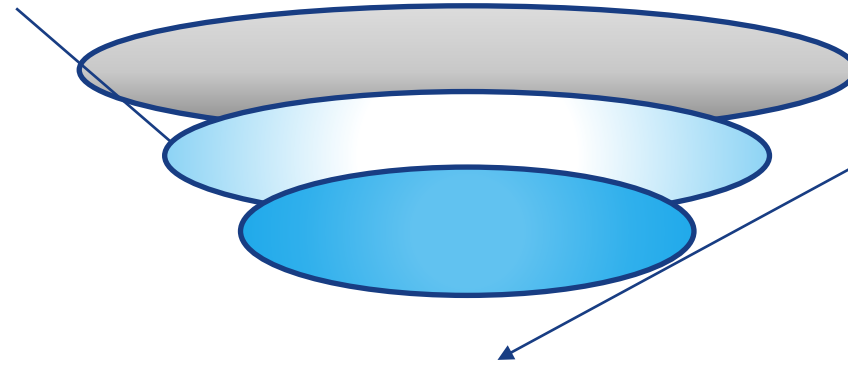
Stk. 5. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.

§ 216

”Rene” samtykkesager

Det nykriminaliserede område

Traditionelle voldtægtssager –
vold og trusler

Dagældende § 216, stk. 1, nr. 2.

Sagstyper og deres karakteristika

Traditionelle voldtægtssager

- Overfaldsvoldtægter
- Hvem er gerningsmanden??
- Straf-udgp.: 3,5 år
- Andre typer (par/kontakt-voldtægtssager)
- Bevisførelsen centrerer om objektive omstændigheder (vold/trusler)
- *Påstand mod påstand*
- Kun i mindre grad fokus på subjektive omstændigheder (forsæt)
- Straf-udgp.: 2,5-3 år

Samtykkesager

- Den mulige gerningsmand er kendt fra start
- Ofte enighed om at samleje fandt sted
- Hændelsesforløbet ligger nogenlunde fast
- Fokus på parternes opfattelse af situationen
- *Opfattelse mod opfattelse*
- Afklaringspligt!?
- Fokus for den retlige bedømmelse er spørgsmålet om forsæt
- Straf-udgp.: 1 år og 2 måneder

Om udførelsesmåden er det ikke i anklageskriftet beskrevet, at samlejerne skulle være begået under anvendelse af fysisk magt eller trussel om vold. Efter landsrettens bevisresultat finder Højesteret, at samlejerne på den ene side ikke kan sidestilles med de nævnte groveste tilfælde, men at de på den anden side heller ikke kan sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Højesterets dom af 24.3.22 (U 2022.2048 H)

SAMTYKKETS FORM

- ▶ ”Handlinger, der kan være udtryk for et samtykke til samleje, vil f.eks. kunne være kys, berøringer, nydende lyde eller relevante bevægelser, f.eks. at man vender sig mod den anden person, selv hjælper til med at tage sit undertøj af, udfører samlejebevægelser eller lignende.”
  - › *LFF nr. 85 af 11. november 2020, pkt. 2.1.3.2*
  - › **Non-verbalt og situationsbestemt**

SAMTYKKETS FORM

- ▶ ”Et samtykke må - navnlig ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn - vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i samlejet, herunder personens ord og handlinger, og **ikke ud fra personens indre overbevisning**. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker et samleje, men som alligevel vælger at gå med til samlejet, **vil skulle anses for at have samtykket i samlejet.**”
- ▶ ”... sådan frygttilstand (kører på ”autopilot”), så vedkommende fysisk kan fungere (f.eks. vende sig om eller foretage seksuelle handlinger, hvis forurettede bliver bedt om det), uden at dette er udtryk for forurettedes frie vilje. Dette vil både kunne forekomme før og under et samleje. I en sådan tilstand er passivitet fra den forurettedes side således ikke et udtryk for samtykke eller for en bevidst strategi eller handling fra forurettedes side, men et udtryk for frygt. **I sådanne tilfælde foreligger der aldrig samtykke.**”
  - › *LFF nr. 85 af 11. november 2020, pkt. 2.1.3.2*
- ▶ ”Udsagnene lader sig næppe forene i virkelighedens verden, og det viser noget om, hvor vanskeligt det er at nedfælde seksuallivet og det seksuelle sprog, med alle dets nuancer og subtile signaler, på lovsform. I praksis vil tilregnelservurderingen formentlig også her blive afgørende ...”
  - › *LLM i Kommenteret straffelov, Speciel del, 12. udg., s. 414 f.*

Afklaringspligten

Lovforslagets bemærkninger

“En ny voldtægtsbestemmelse skal sikre et styrket fokus på den seksuelle selvbestemmelsesret og sende et klart signal om, at voldtægt ikke handler om tvang eller pligt til at sige fra. Det bør derfor også være klart, at den **initiativtagende part** generelt har et **ansvar for at sikre**, at den eller de andre parter samtykker i samlejet.”

- *LFF nr. 85 af 11. november 2020, pkt. 2.1.3.1*

Der vil - også ved total passivitet - efter en konkret og samlet vurdering kunne foreligge samtykke. Her vil det naturligt kunne indgå i vurderingen, om parterne tidligere har haft samleje gennemført med samtykke, der er foregået på samme måde, uden at der har været tale om indirekte trusler eller psykisk vold mv., eller om parterne ikke tidligere har haft nogen seksuel relation.

- *LFF nr. 85 af 11. november 2020, pkt. 2.1.3.2*

Undladelsesforbrydelse

- Man kan altså straffes for at være passiv
- Hvem påhviler afklaringspligten?
- Har den initiativtagende part ALTID den pligt?
- **Hvordan iagttages pligten?**
  - **Hvor meget/lidt skal der til?**
- **Hvad er betydningen for for forsætsbedømmelsen og bevisbyrden?**

Bevisbyrde, forklaringsbyrde og afklaringspligt

Derimod må det i tilfælde, hvor en tiltalt hævder at have haft samtykke til at foretage en ellers strafbar lovovertrædelse, i stedet antages, at **det påhviler den tiltalte at sandsynliggøre, at der er givet samtykke**, hvis sagens beviser i øvrigt støtter, at der er foretaget en lovovertrædelse.

Bilag 1 til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om seksualforbrydelser

We hope you enjoy
stay in Roskilde

NICE TO KNOW

Interaction with local population:

- Most Danes have a reasonably good level of English, especially young people.
- Danes can come across as being very straight forward, and this can by some Americans wrongly be perceived as rude and offensive. This can cause confrontations especially if alcohol consumption is involved.
- The Danish Parliament has passed new legislation concerning sexual consent. It basically states, that before sexual interaction, you need verbal consent from the other party. If not, you are liable to be charged with rape.
- Within the city center it is illegal to consume alcohol in public.

Traffic

- Be aware of the bicycles and the designated bicycle lane, especially as a pedestrian. In the bicycle lane, the bicycles have right of way and will act accordingly.

Forsæt

Ved en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, som foreslået af flertallet, og ved en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, som foreslået af mindretallet, vil det herefter fortsat være et krav, at der hos gerningsmanden er **forsæt til alle gerningsmomenter i bestemmelsen**. Det betyder, at gerningsmanden skal have forsæt til at have samleje med en person, der enten ikke deltager frivilligt eller ikke samtykker. **Det er således ikke tilstrækkeligt, at gerningsmanden burde vide, at samlejet var ufrivilligt, eller at forurettede ikke samtykkede.**

Betænkning 1574/2020, s. 155

Det er jo også et i øvrigt velkendt fænomen, at forsætsbedømmelsen i relation til undladelsesdelikter kan give anledning til vanskeligheder.

...

I § 16-tilfældene springer det derimod i øjnene, at man mangler sådanne ydre faste holdepunkter for forsætsbedømmelsen, og at det - formentlig ligefrem som det normale - vil være den tiltaltes egen forklaring om, hvad han tænkte og gjorde, der bliver afgørende.

...

Det bliver i meget vidt omfang den tiltalte selv, som med den forklaring, han vælger at afgive, enten kan lægge løkken om sin egen hals eller skabe et grundlag for frifindelse.

Landsdommer Peter Rørdam i U 1995B.135 (om passiv skattesvig)

Jeg kan ikke lide de sager. De er ikke rare at møde i.

Det fremstår meget subjektivt (dommer/domsmand afhængigt) tenderende til vilkårligt.

Jeg aner faktisk ikke, hvad vi skal stille op med de sager.

Ja det kan få det til at vippe, eller bare performance i retten

Fik en 2-1 frifindelse i onsdags

Den blev - som jeg ser det - afgjort på "performance i retten"

Det er ALT afgørende, hvordan sigtede sætter ordene sammen.

Det kan være helt udslagsgivende for sagen og det er skræmmende i sig selv

Bevisvurdering og troværdighed

De her sager er jo helt konkrete. Vi inddrager en række omstændigheder: Stedet, det er sket, om de kendte hinanden på forhånd og så videre. Det vil altid bero på en konkret bevisvurdering: **Hvem tror vi mest på? Hvis forklaring finder vi mest troværdig?**

Hvis vi efter en samlet vurdering finder tiltaltes forklaring mest troværdig, frifinder vi. Og hvis vi finder forurettedes forklaring mest troværdig, dømmes vi for voldtægt.

Dommerforeningens formand, landsdommer Mikael Sjöberg, i Information 14. januar 2022

Der er i øvrigt i særlig grad grund til at være på vagt i sager, hvor beviserne mod tiltalte alene består i den efter anklageskriftet forurettedes forklaring, f.eks. hvis tiltalen angår voldtægt

[...]

Hvis troværdigheden af anmelderens forklaring ikke umiddelbart kan anfægtes, f.eks. ved at hun kan gribes i usandfærdigheder eller selvmodsigelser, vil det i praksis kunne ske, at retten lægger forklaringen til grund og dømmer tiltalte, uanset at troværdigheden af tiltaltes forklaring heller ikke har kunnet anfægtes.

Thomas Rørdam i Forsvareren (2012), s. 307 f.

Det må dog erkendes, at en voldtægtsbestemmelse baseret på frivillighed på visse punkter indeholder **flere skønsmæssige elementer** end efter den gældende lovgivning. Det skyldes, at en voldtægtsbestemmelse baseret på frivillighed ikke opererer med helt så skarpe kriterier som f.eks. ”vold eller trussel om vold”.

Betænkning 1574/2020, s. 130

Eksempel fra retspraksis på en fældende dom

Parterne kendte ikke hinanden, og de har begge forklaret, at F ikke forud for episoden havde vist nogen særlig interesse for tiltalte. Tiltaltes forklaring må forstås således, at han ikke vidste, om F, der lå med ryggen til ham, sov. **Han gjorde dog ikke noget for at undersøge det, eksempelvis ved at se på hendes ansigt**, og han har forklaret, at hun forholdt sig passiv og ikke reagerede på hans berøringer. Landsretten finder på den baggrund, at tiltalte må have vidst, at F ikke havde givet samtykke til, at han stak sin finger op i hendes skede. **Han kan heller ikke have opfattet hendes fortsatte passivitet eller det forhold, at hun blev våd i skeden, som et samtykke til det efterfølgende samleje. Han må endelig i hvert fald have indset muligheden af, at F var ude af stand til at modsætte sig handlingen, fordi hun sov, ligesom han må have forholdt sig accepterende hertil således, at han ville have påbegyndt samlejet, selv om han havde vidst, at hun sov.**

Vestre Landsrets dom af 21. oktober 2021 (TfK 2022.23 V)

Leder i WA 16.2.23:

Samtykke og straf

Kræver vores fundamentale retsopfattelse, at man er uskyldig, til det modsatte er bevist, og at bevisbyrden ligger hos anklagemyndigheden, viser sagerne, at nye dilemmaer for retssikkerheden er opstået. Ingen seriøse stemmer påstår, at bevisbyrden er vendt om, så den tiltalte nu skal bevise sin uskyld. Men en afgørende forandring er, at der nu findes en såkaldt *afklaringspligt*; at tiltalte skal sandsynliggøre, at han faktisk har sikret sig samtykket. At det kan være sin sag, er der en del eksempler på. Selvom bevisbyrden stadig ligger hos anklagemyndigheden, har balancen forskubt sig væsentligt ...

Før skulle anklagemyndigheden bevise vold eller trusler – altså objektive forhold. Nu bliver det oftere en strid om subjektive opfattelser og parternes troværdighed: At dette er et retligt nybrud, illustreres af, at tiltalte oftere præsenteres for den laveste grad af forsæt, der findes, og hvor det er meget vanskeligt at skelne mellem manglende omtanke og forsætlige handlinger.

Forslag til forbedring ... uden at ændre anvendelsesområdet

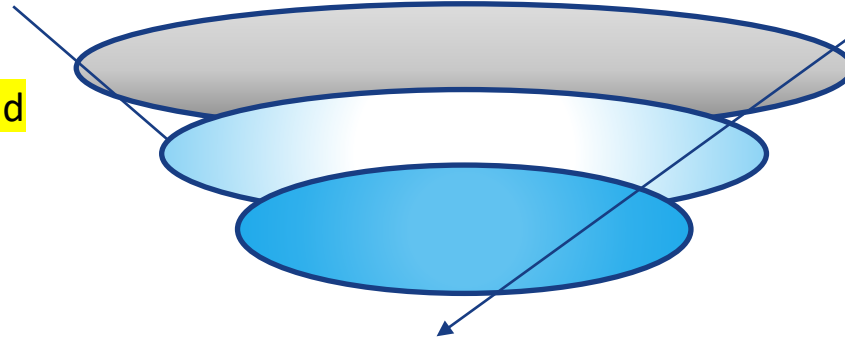

§ 216

”Rene” samtykkesager

Det nykriminaliserede
Område

US-Law = Voldtægt af 3. grad

Traditionelle voldtægtssager –
vold og trusler

US-Law = Voldtægt af 1. grad

Dagældende § 216, stk. 1, nr. 2.
US-Law = Voldtægt af 2. grad

Sagstyper og deres karakteristika

Traditionelle voldtægtssager

- Overfaldsvoldtægter
- Hvem er gerningsmanden??
- Straf-udgp.: 3,5 år
- Andre typer (par/kontakt-voldtægtssager)
- Bevisførelsen centrerer om objektive omstændigheder (vold/trusler)
- *Påstand mod påstand*
- Kun i mindre grad fokus på subjektive omstændigheder (forsæt)
- Straf-udgp.: 2,5-3 år

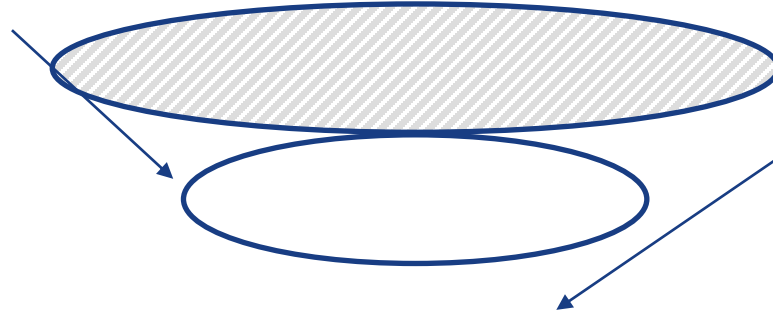
Samtykkesager

- Den mulige gerningsmand er kendt fra start
- Ofte enighed om at samleje fandt sted
- Hændelsesforløbet ligger nogenlunde fast
- Fokus på parternes opfattelse af situationen
- *Opfattelse mod opfattelse*
- Afklaringspligt!?
- Fokus for den retlige bedømmelse er spørgsmålet om forsæt
- Straf-udgp.: 1 år og 2 måneder

§ 216

Stk. 2: Voldtægt af 2. grad -
Samtykkesager

Stk. 1: Voldtægt af 1. grad -
Traditionelle voldtægtssager

FORSLAG TIL FORBEDRING

- ▶ **Præcisering af gerningsindholdet - voldtægt i grader**
  - › Rammesætte sagen bedre og mere forståeligt fra start
    - › Voldbestemmelserne er også inddelt efter karakter og grovhed
  - › Gå bedre hånd i hånd med de fleste menneskers intuitive forståelse af voldtægt
  - › Understøtte den pædagogiske indsats over for de unge mennesker
  - › Flugte med tiltale- og retspraksis
  - › Ved lovændringen kan afklaringspligten udfoldes og forsætsproblemerne adresseres
    - › Måske det samtidig bør genovervejes om ikke samtykkevoldtægterne/voldtægt af 2. grad burde få sig en uagtsom underbestemmelse
- ▶ **Sigtedes processuelle rettigheder bør styrkes**
  - › Der bør være obligatorisk og nødvendig (påtvungen) forsvarerbeskikkelse allerede ved første politiafhøring (vil kræve en ændring af retsplejelovens § 731, stk. 1)

SCHOOL OF BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITY

FOLKETINGET

Hanne Rahbæk

Advokat, medlem af Straffelovrådet

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

FOLKETINGET

Peter Hummelgaard (S)

Justitsminister

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

FOLKETINGET

Jessika Boje Heltberg Auken

Vicestatsadvokat ved Rigsadvokaten

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

RIGSADVOKATEN

Erfaringer med anvendelse af samtykkeloven i praksis

15.05.2024

Jessika Auken

Implementering i anklagemyndigheden

- **Samtykkelov som anklagerfagligt fokusområde:** 2 år fulgt anvendelsen af bestemmelsen i praksis. Anklageskrifter forelagt for statsadvokaten ved tiltalerejsning og byrettens dom forelagt inden anke.

Formål

- at sikre implementering i politikredsene
- bidrage til at afklare retlige tvivlsspørgsmål og strafniveauet ved den nye bestemmelse om samtykkebaseret voldtægt i praksis

15.05.2024

Passivitet

Typeeksempler - passivitetssituationer

Østre Landsret den 29. juni 2023, anke af Retten på Frederiksbergs dom af 7. februar 2023:

- Parterne er jævnaldrende midt 20'erne, møder hinanden på en bar
- De flirter og kysser på baren
- Hun inviterer ham med hjem for at sove
- Hun siger flere gange, både på baren og da de kommer hjem, at hun ikke vil have sex med ham
- De lægger sig i samme seng, han indleder samleje
- Hun forklarer, at hun er fuld og træt, og at hun "fryser" i situationen
- Han tager fat i hende og udtaler "du skal vågne op, for det er ligesom at voldtage et lig"
- Det stopper, da hendes veninder kommer hjem til lejligheden, hvorefter han forlader stedet
- Hun er ked af det og fortæller veninderne, at hun er blevet voldtaget, og der indgives anmeldelse

Han dømmes i byret og landsret og straffes med 1 år 2 måneders fængsel

Vestre Landsrets dom af 23. november 2022 (TfK2023.15)

15.05.2024

TfK2023.15 –
skyldsspørgsmålet
stadfæstet i landsretten

T blev fundet skyldig for b.la. voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, ved en nat i en lejlighed at have haft samleje med F, der ikke havde samtykket heri. T og F mødte hinanden på en bar. De talte sammen, men der var ikke kys eller berøringer mellem dem. Sidst på aftenen tog de tog sammen med andre hjem i M's lejlighed, hvor de skulle overnatte.

Rettens begrundelse:

”F har afgivet en troværdig og detaljeret forklaring om, at hun kunne mærke, at tiltalte ville mere, og at hun ved sine handlinger gav udtryk for, at det ville hun ikke, at tiltalte prøvede at kysse hende, hvor hun lagde hovedet ned i puden, og tiltalte spurgte hende om, hun havde lyst, hvortil hun rystede nej på hovedet, hvorefter tiltalte sagde okay og trak sig væk. Tiltalte har bekræftet, at i forbindelse med spørgsmålet om kys tilkendegav F et nej overfor ham, hvilket han accepterede og trak sig lidt tilbage. F har endvidere forklaret, at tiltalte lidt efter igen begyndte at røre hende på brysterne, og at han flere gange trak hendes g-streng ned, men at hun flyttede tiltaltes hånd, trak g-strengen op igen og krydsede sine ben, så tiltalte kunne forstå, at hun ikke ville have sex med ham. Hun har endelig forklaret, at tiltalte herefter havde samleje med hende, hvor hun frøs og var helt passiv.

Tiltalte har forklaret om F's optræden overfor ham i løbet af aftenen, og at han opfattede det som et udtryk for, at hun gerne ville have sex med ham. Denne forklaring er ikke støttet af andre forhold eller af vidneforklaringer.

Det kan endvidere lægges til grund, at F's forklaring støttes af de efterfølgende beskeder mellem tiltalte og henholdsvis hende og M, ligesom de øvrige vidneforklaringer om, at tiltalte om morgenen - da [F] havde forladt lejligheden - fortalte om episoden og var meget påvirket af det. Der er også lagt vægt på, at F's efterfølgende reaktion.”

Beviselementer

15.05.2024

Parternes forklaringer er centrale

Kontekstuelle bevisfakta:

- Digitale spor - SMS, beskeder via diverse tjenester

- Forklaringer fra øvrige vidner, og hvad har man sagt til hvem

- DNA-bevis

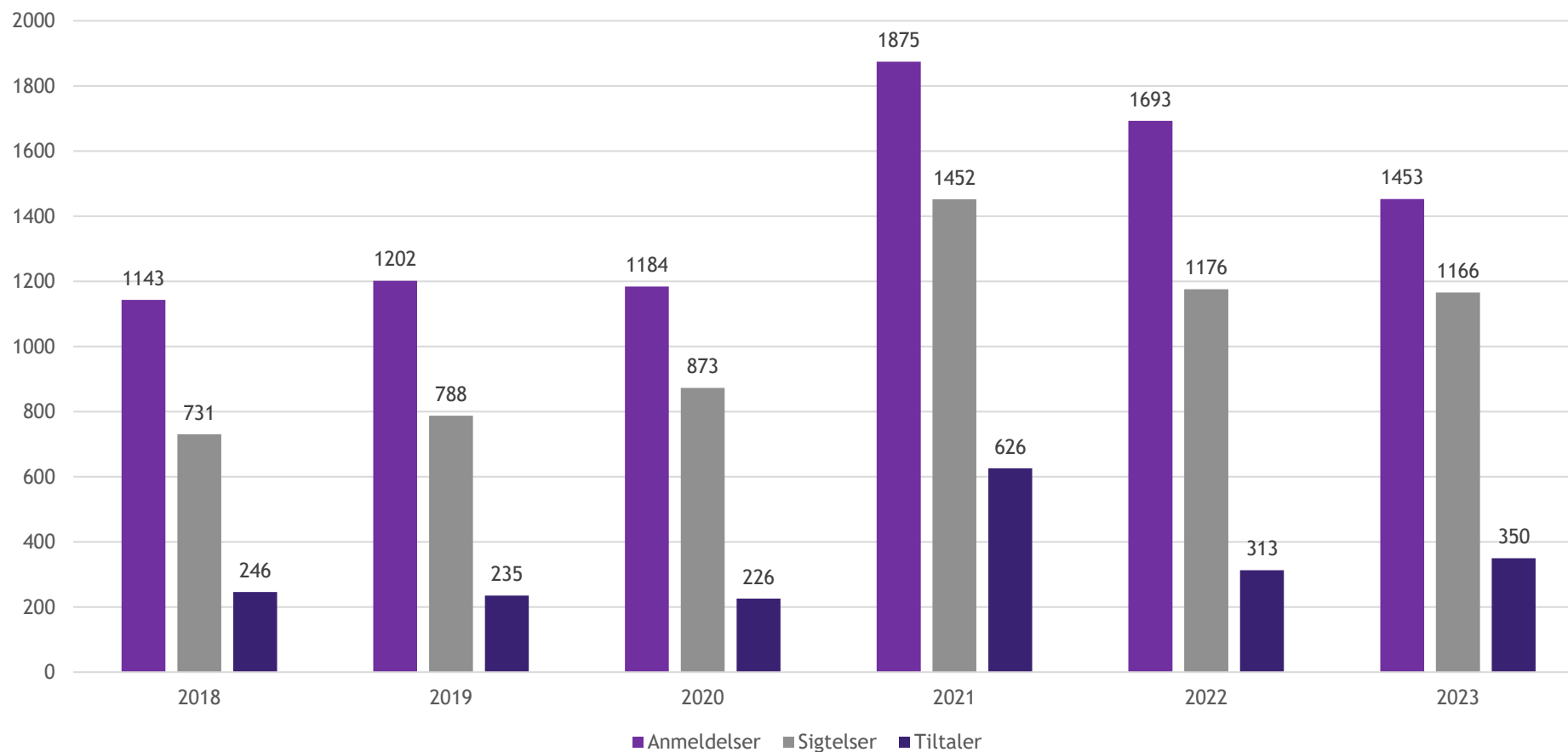

Antallet af anmeldelser, sigtelser og tiltaler for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1

15.05.2024

Opgjort på forhold

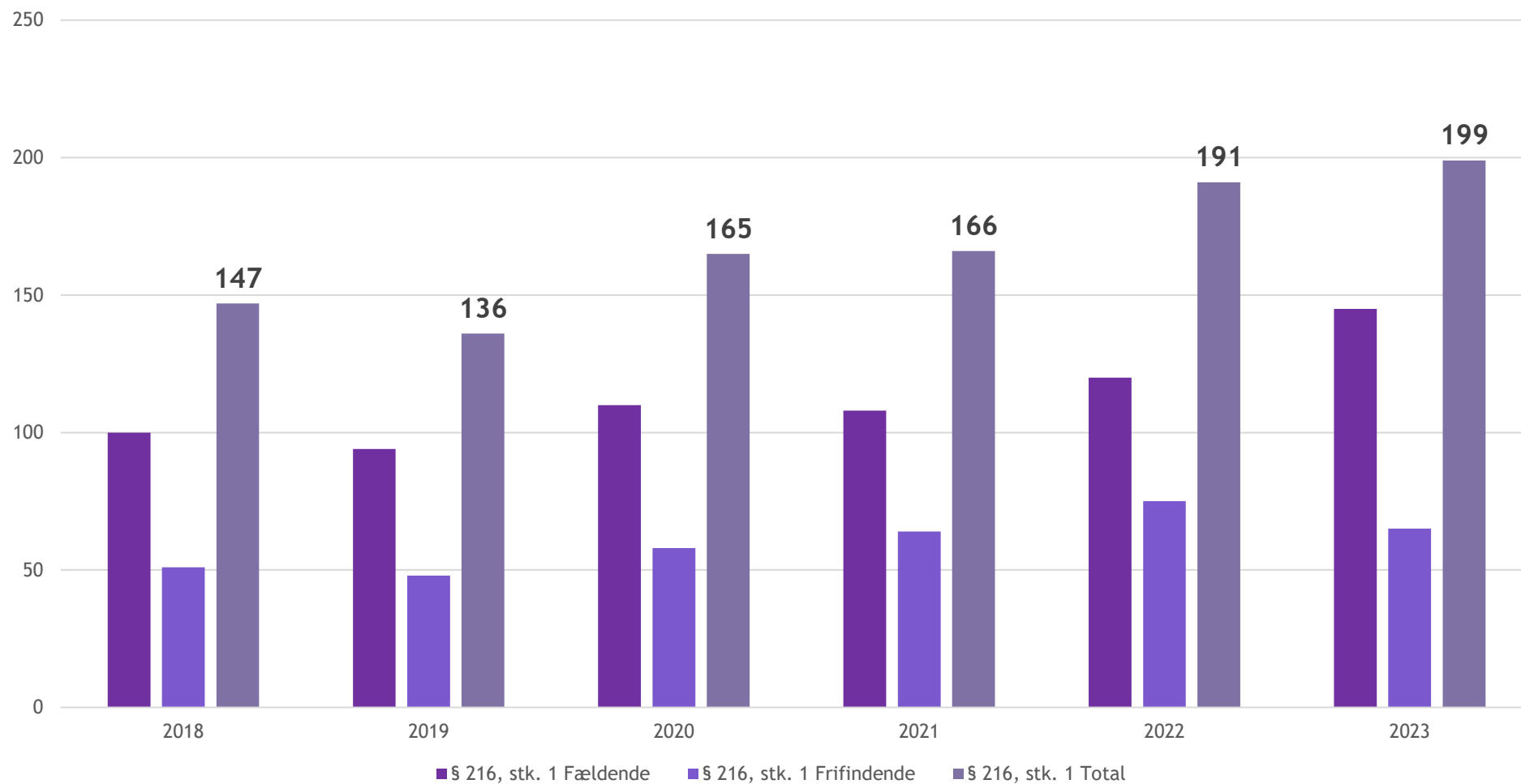

Antallet af domme for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1

15.05.2024

Opgjort på sagskomplekser

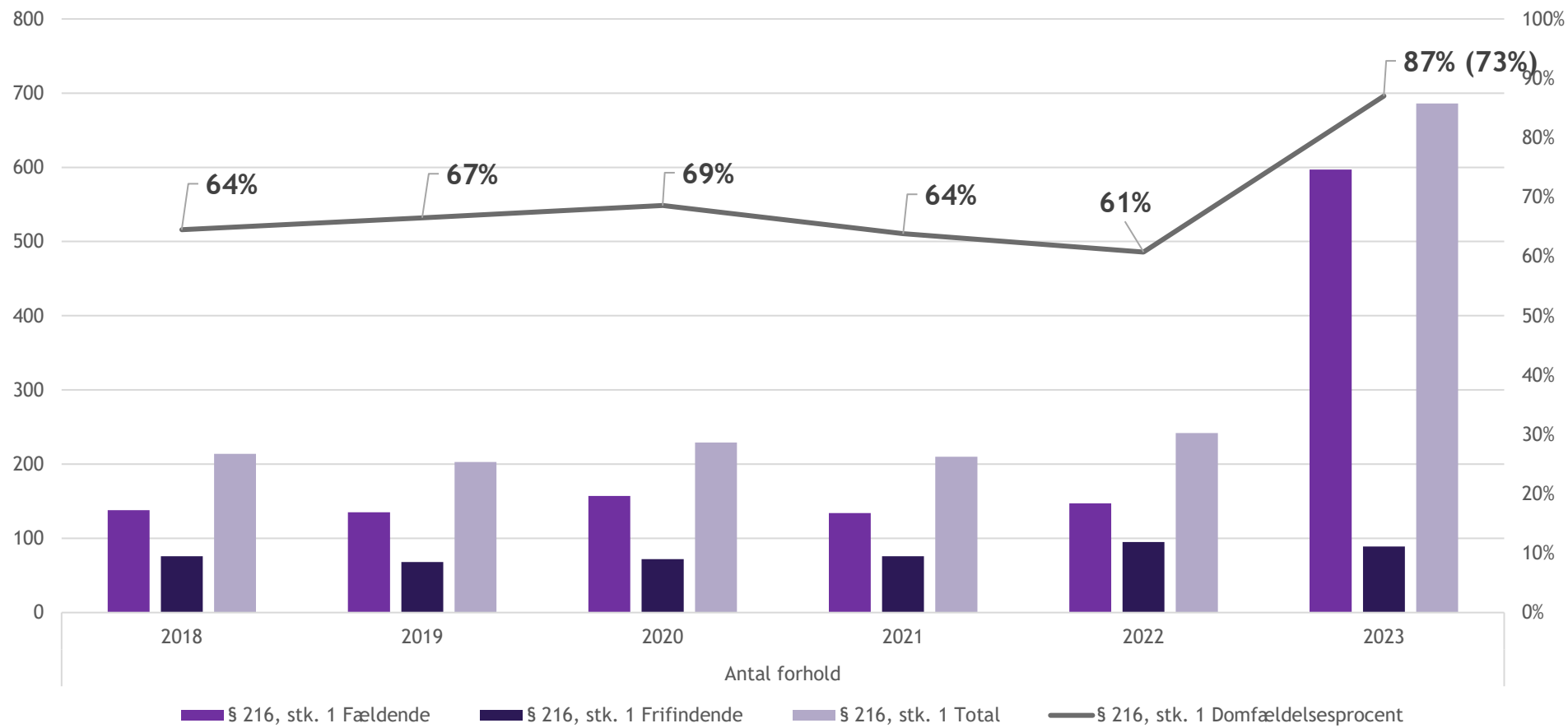

Domfældelsesprocent (forhold)

15.05.2024

I 2023 blev to større sager fra Københavns Vestegn afgjort i Østre Landsret. Domfældelsesprocenten i 2023 er 73 %, hvis de to sager udgår fra udregningen.

Omgørelser i landsretterne i sager om straffelovens § 216, stk. 1

15.05.2024

I perioden 2018 – 2020 blev gennemsnitligt 9 % af sagerne i landsretterne ændret fra fældende til frifindende, mens det gennemsnitligt var 11 % af sagerne perioden 2021 – 2023.

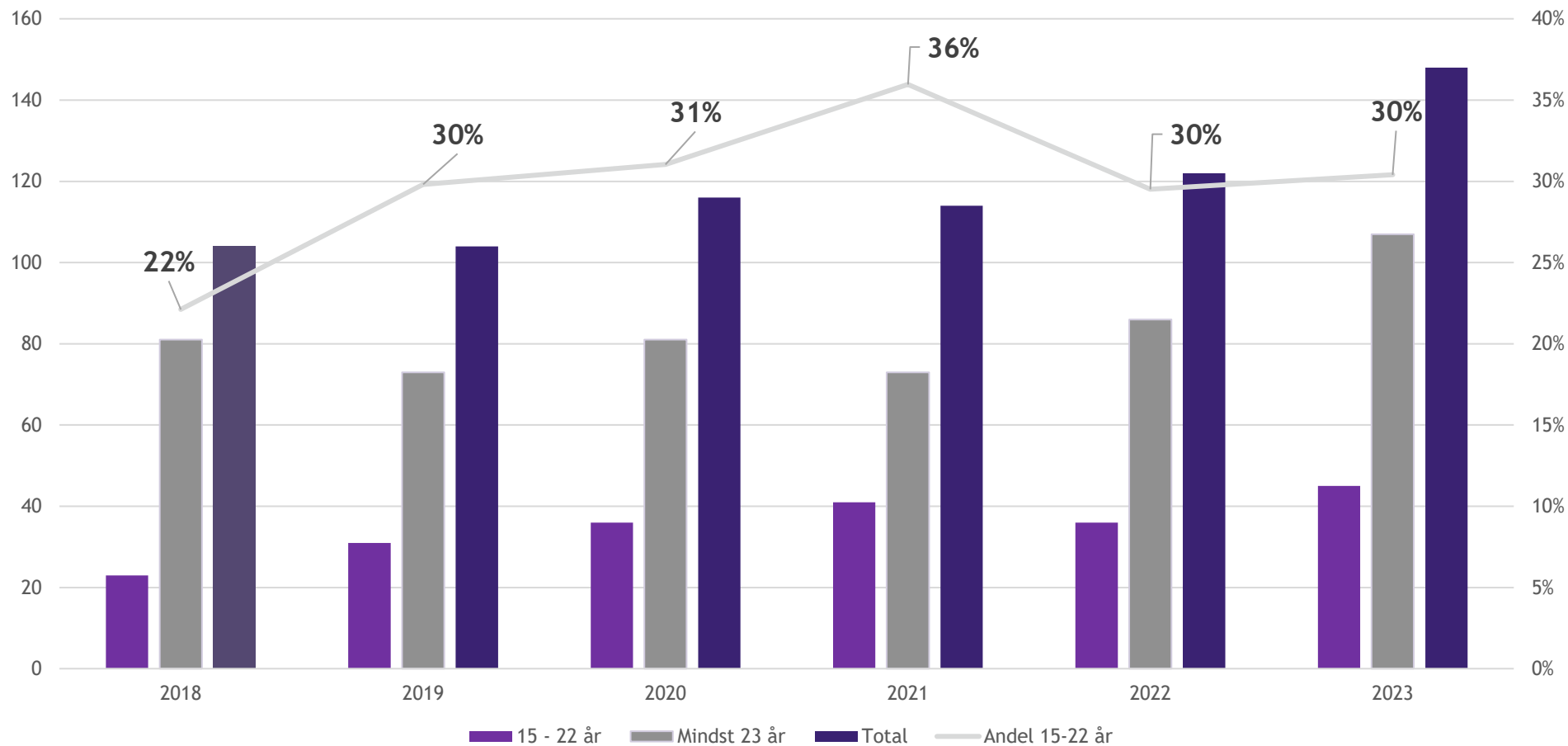
År	Antal anker	Antal anker af fældende domme	Antal anker af frifindelser	Antal afgørelser (Frifindende til fældende)		Antal afgørelser (Fældende til frifindende)	
				Antal	Procent	Antal	Procent
2018	59	56	3	0	0%	5	8%
2019	58	54	4	2	3%	7	12%
2020	80	79	1	0	0%	6	8%
2021	83	78	5	3	4%	10	12%
2022	87	76	11	5	6%	12	14%
2023	71	67	4	3	4%	5	7%

Alder på gerningspersoner

15.05.2024

Procenttallet i grafen viser andelen af dømte gerningspersoner for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, i aldersgruppen 15 – 22 år.

FOLKETINGET

Helle Hald

Bistandsadvokat, partner SIRIUS Advokater

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

SIRIUS
advokater

**Oplæg til åben høring om
samtykkeloven den 15. maj
2024**

Helle Hald
Partner, advokat (H)

Overordnet om mit oplæg

- ★ Jeg har som advokat bistået ofre for voldtægt og andre seksuelle overgreb i næsten 30 år
- ★ Jeg udtaler mig med udgangspunkt i egen praktisk erfaring
- ★ Siden 1998 har jeg været tilknyttet Hjælp Voldsofre, som jeg stadig er advokat og talsperson for
- ★ I 2000 fik vi det første Center for Voldtægt i DK
- ★ Siden 2005 obligatorisk med bistandsadvokat til ofre for voldtægt
- ★ Den 24. maj 2023 stiftede vi Bistandsadvokaternes Landsforening

- ★ Jeg har fokus på ofrenes perspektiv

Samtykkeloven (er der ikke noget, der hedder.....)

- ★ Straffelovens bestemmelse om voldtægt, § 216 blev ændret pr. 1. januar 2021 og hedder nu kort og godt:

For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.
- ★ En lovændring var nødvendig, fordi der var mange uforståelige/urimelige frifindelser (jf. betænkning 1574/2020) og pga. Istanbulkonventionens artikel 36
- ★ Formålet var at skabe bedre beskyttelse af retten til seksuel selvbestemmelse og seksuel integritet
- ★ En lovændring kan ikke stå alene....

Samtykke (fortsat)

- ★ Et grundlæggende princip i dansk ret: man skal ville begå en forbrydelse for at blive dømt – have det kriminelle forsæt
- ★ Enhver rimelig tvivl kommer den tiltalte til gode
- ★ Vi vil hellere have 10 skyldige der går fri end 1 uskyldig i fængsel
- ★ Det er stadig anklageren, der skal bevise, at der ikke er givet samtykke
- ★ Stadig mange sager sluttet på bevisets stilling, så stadig mange ofre føler, at deres retstilling ikke er blevet bedre
- ★ Hvori består udfordringerne?

Samtykke (fortsat)

- ★ Uddrag fra min artikel til Hjælp Voldsofres nyhedsbrev primo 2023:

”De seneste tal for Rigspolitiet, som gælder for 2021, viser, at der i hele året var 2.126 anmeldelser og 1.682 sigtelser. Til sammenligning var der i 2020 1.392 anmeldelser og 1.078 sigtelser, så der er altså tale om en stigning, i hvilken forbindelse det dog skal bemærkes, at der også var tale om en stigning fra 2019 til 2020, og der er således **generelt fokus på, at seksuelle krænkelser skal anmeldes** til politiet.

I 2021 blev 740 personer tiltalt for voldtægt. Der blev afsagt 248 domme, men kun 69 af de 248 domme dækker imidlertid over voldtægter begået efter den 1. januar 2021 og er dermed behandlet efter den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. De resterende 179 domme er voldtægtssager fra før lovændringen. Til sammenligning blev der i 2020 rejst 340 tiltaler og afsagt 217 domme. Det kan således **objektivt på baggrund af de foreliggende tal lægges til grund, at der med samtykkebestemmelsen er sket et fald i antallet af domfældelser til trods for, at der er rejst flere tiltaler.”**

- ★ Angiveligt er domfældelsesraten steget lidt på det seneste (2024)

Udfordringer med samtykke 1

- ★ En rapport fra Det Kriminalpræventive Råd fra efteråret 2023 peger på, at unge mænd ikke ved hvad samtykke er – altså hvornår er der reelt givet samtykke?

85 pct. mener, at det er vigtigt altid at sikre samtykke til sex. Imidlertid har mange danskere, især unge, har svært ved at håndtere samtykke i praksis. 38 pct. af mænd på 16-30 år finder det unaturligt at spørge om samtykke. 17 pct. af kvinder på 16-20 år har svært ved at udtrykke samtykke til sex, og hele 40 pct. af unge mænd på 16-20 år synes, at det er svært at afgøre, om den anden samtykker, hvis vedkommende ikke siger det med ord. Mere end hver anden dansker (58 pct.) kommunikerer samtykke med kropssprog snarere end med ord.

44 pct. af danskerne mener, at der ikke gøres nok for at oplyse befolkningen om samtykke, og omkring hver tredje ung føler sig ikke tilstrækkeligt oplyst. Kvinder oplever i højere grad end mænd, at der er brug for mere oplysning bredt i befolkningen. Det kan hænge sammen med, at kvinder oftere oplever, at det ikke respekteres, hvis de afviser seksuel kontakt. På tværs af køn oplever 18 pct., at det ofte ikke respekteres, når de afviser seksuelle tilnærmelser, mod 30 pct. blandt kvinder under 30 år.

52 pct. af danske mænd er blevet mere bekymrede for fejlagtige voldtægtsanklager efter samtykkeloven, mens det gælder 33 pct. af kvinderne. Bekymringen toppes blandt 16-20-årige mænd, hvor 54 pct. er bekymrede.

Udfordringer med samtykke 2

- ★ Der er opstået en tendens til, at man synes, det er synd for de unge mænd
- ★ Artikler fra advokater og bogen "Med lov skal land nedbrydes" af Marianne Stidsen skaber (vigtig) debat
- ★ Den forurettedes perspektiv – har lovændringen stukket nogen "blår i øjnene"?
- ★ **Politiets og anklagernes indsats**
  - ★ Der er en omstilling på vej, men alt nyt tager tid
  - ★ Behandlingen af de forurettede er blevet bedre, men nu er opstået bekymring om hvorvidt det går ud over de mistænkte sigtede
  - ★ Sagerne er måske ikke så spændende at efterforske
  - ★ Korrespondance mellem parterne har længe været centralt i sagerne
- ★ Samfundets holdning – er vi videre siden 1973?

Domfældelsespraksis efter "samtykke-loven"

- ★ Straffen for voldtægt er som udgangspunkt 2 ½ år, men kun hvis elementer af vold, ellers som **udgangspunkt 1 år 2 mdr.**
- ★ Østre Landsret af 8. juli 2021 – samtykke men med spor (TfK2021.1023/2)
  - ★ Dom lød på 1 år 4 mdr. (inkl. vold mod en anden) samt 35.000 til forurettede
- ★ Vestre Landsret af 22. september 2021 – ren samtykkedom ((TfK2021.1274)
  - ★ 2 voldtægter gav 1 år 6 mdr. samt 40.000 til forurettede
- ★ Vestre Landsret af 21. oktober 2021 – sovende kvinde (TfK2022.23)
  - ★ Dom lød på 1 år 2 mdr. samt 35.000 til forurettede
- ★ Østre Landsret af 15. november 2021 – analt samleje ved vold og uden samtykke
  - ★ Dom lød på 2 år og 100.000 til forurettede (TfK2022.40)
- ★ Østre Landsret af 15. november 2021 – ren samtykkedom (TfK2022.54)
  - ★ Dom lød på 1 år 2 mdr. samt 35.000 til forurettede
- ★ Højesterets dom af 24. marts 2022 – ren samtykke men 2 stk. på samme nat
  - ★ Dommen blev skærpet til 2 år

Stof til eftertanke

- ★ Hvorfor straffer vi ikke stealthing?

Kondomfjernelse uden samtykke, eller "stealthing", er den praksis, hvor en person fjerner et kondom under samleje uden samtykke, når deres sexpartner kun har givet samtykke til kondombeskyttet sex.

- ★ Hvorfor kompenserer domstolene med under halvdelen, når der kun er tale om manglende samtykke?
- ★ Hvordan kan en person udsat for psykisk vold antages at give sit samtykke?
- ★ Hvordan forklarer vi ofrene, at deres oplevelse af manglende samtykke ikke fører til tiltale og domfældelse?
- ★ Styrkelse af bistandsadvokatens rolle
  - ★ Den indledende samtale, jf. RPL § 741 a, stk. 4
  - ★ Stoppe en mulig "falsk" anmeldelse og være med hele vejen
  - ★ vejlede om videoafhøring og den løbende efterforskning

Lidt mere om bistandsadvokatens rolle

- ★ Bistandsadvokatens tilstedeværelse letter ofte afhøringen hos politiet og i retten
- ★ De forurettede forstår ikke sproget, de kender ikke til/forstår ikke retssystemet, de opfatter sig som sagens hovedperson og kan være dårligt stillet på andre områder
- ★ Stigende behov for viden og tryghed hos ofrene
- ★ Det er en styrkelse af retsfølelsen og retssikkerhed for alle
- ★ Ifølge rapport fra Det Kriminalpræventive Råd (Voldtægt der anmeldes...) fra januar 2011 fordobles domfældelsesraten i tilfælde, hvor der er bistandsadvokat
- ★ Udfordring på dette område er:
  - ★ Mangel på prestige – det er ikke altid hardcore jura
  - ★ Utilstrækkelig honorering, da en ordentlig indsats sjældent kan klares på 4 timer
- ★ Der mangler en egentlig tilkaldeordning

1. En lovændring har aldrig kunnet stå alene
2. Tak fordi I lyttede

Helle Hald
Partner, advokat (H)
hh@siriusedvokater.dk
SIRIUS advokater,
Dampfærgevej 10, København Ø,
88 88 85 85

FOLKETINGET

Julie Stage

Forsvarsadvokat, Julie Stage Advokatfirma

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

FOLKETINGET

Spørgsmål

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget

FOLKETINGET

Afrunding

Steffen Larsen (LA), formand for Retsudvalget

Åben høring om samtykkeloven
Retsudvalget